

Kayëte kigëna nte kerëhnëkëhni Pol vëvë Korent Wade yehëhna hnë inji kayëte

Afayik Pol cery sali mbë Korent ña kerëhnëk inji kayëte kigëna, wati nte nkeho Masedëwan hna hnë bëhn wafëhw imbëd g'imbëd ma hnë bëhn wafëhw mbëd g'imbëd gë ryaw (55 gë 56) ga ndëcëk hnagi Yesu ÿa.

Pol pëmpëhnahnëkawo nkwëryëla ntëwu ña gë vële hwëtahnëk vëvë Korent va antë nko nëfa. Atufahnëd hnatah lëwu wã soñe imawëhn ntëw hni ña. Nësëd soñe wameh wante kitiñëk kayëte ndënkwëryënkwa ntëwu hna do g'idëkwa catah ntëw hni ña; nkabahnëk soñe ile nkok yina njëkihni ÿa; kamënañehnedëhëhni vëvë Korent va mbarëni koryi ndemahnënihëhni vëvë cery sali mbë Yerusalem ña hnë uhorot lëw hni hna; Pol nkwëryëk vëryampo hnë vëhni vëwawëna soñe ile ntiyak had afayik do tëfëka pacëna.

Pol nësëd hnë inji kayëte soñe yas rarëna lëwu ile ñad njihahn njëkihni vëvë Korent va (12.14; 13.1).

Wëlin wanës wadaw wakwëhn nafa hn'inji kayëte: doku, Pol, wanës, fanka, toña, ikwëtahn, iyir.

Wëlin gante nke kayëte ka:
 Simpayi gë cëmb (1.1-11)

Pol nkwécètèk ile ñadèho nti ÿa (1.12–2.17)
 Soŋe kwètèla kasèk (3.1–7.1)
 Uhnatah Pol (7.2–16)
 Uhwèhna nêf (8.1–9.15)
 Idèkwa Pol soŋe vèle hnèwèdèha (10.1–11.15)
 Horot ile yehawo Pol ÿa (11.16–12.21)
 Siyab røkwa Pol (13.1–14)

¹ Ami Pol, afayik Yesu Kèris ÿa yehahnèbu kabi Wènu ña ÿak koyèna. Gè aÿènta fu ÿa, Timote, nkebun. Kerèhnèryiderun wuhnè vèvè cery sali Wèn nte ye Korent ñi do gè fop vèle hwètahnèka Yesu hn'inkal Akayi va fop.

² Arabi Wènu ña, Rèm fu ÿa g'Ahwèhn a Yesu Kèris ndèwanihu do njèdènihu yam ÿa!

Pol camehnèdèha Wènu ña

³ Cèmbènèfuna Wènu ña, Rèm Ahwèhn fu ÿa Yesu Kèris, Rèm fu le fèbèka kaÿèhnahn ña, ale hamènaÿehnèdèhèfu kwèlèkwèl!

⁴ Kamènaÿehnèdèhèfu hnè horot fu hna fop soŋe mèkin fuhnè fèna kamènaÿehninèhni fop horot hna, njèdayinèhni ikamèna nte hnuÿayinèk fuhnè dènk hnè Wèn hna.

⁵ Do gante korotèntèderun ðus wahorot Kèris wà, koyèna fèna Kèris njèdadèhèfu ikamènaÿehn yabah.

⁶ Age korotèdèfun, soŋe ahnuÿahnu ikamènaÿehn ña ye do gè ipèh ña; ge kamènaÿehni bun, soŋe ahnuÿahnu ikamènaÿehn nte yawènaÿehnèdèhu ye gante korotèrun gè fuhnè ki.

⁷ Ikwètahn fu soŋe hun ña njawèk. Ha, njètèbun gante nkentèderun hnè horot lèw

fu ka, nuŷantöderun fëna kamënaŷehn nte hnuŷadëfun hna.

⁸ Ha, vëŷenta fu, ñadëfun ayëtu horot sankaf ile ryuñënaßun hn'inkal Asi hna: horot fu ŷa ntënëkëfuno ðus, ntëbëkëfuno fanka, ntiyahnëkëfuno dënk cëmëdëfun.

⁹ Ha, ntiyahnëkëfuno idaw̃ fu ŷa fëhnayik. Nkeho koyëna soŷe antë hwëtahn fu vankaf fu va dënk, ßare Wën hunte wätëndëdëhëhni vësëm ŷa fo hwëtahnëßunëho.

¹⁰ Umë fehëtëkëfu inji cëm do mbokëd pehëtëfu kat; ha, pacëkëfu nkoð pehëtëndëfu.

¹¹ Wuhnë fëna ndemaðunëhëfu fac-wo-fac g'iyëfa hun ŷa. Koyëna, nuŷadëfun Wën hna ufërënak lëwu wä soŷe iyëfa nte njëfanëhnënihëfu vahnë vëyabah na do vëyabah camehnëdëniha Wënu ŷa soŷe ufërënak ule njëðakëfu ŷa.

Pol nkwëcëtëk ile ñadëho nti ŷa

¹² Wëlin ile hnatëndanëkëfu ŷa: vinahan fu va ntañak soŷe ile yasëßun ðuniŷa li, do kas hnë wuhnë. Njasëßun gë ipacëna do gë toña nte wätik hnë Wën; gena gë uyët vahnë, ßare g'ipërëna Wënu ŷa nke.

¹³⁻¹⁴ Vile ŷaderun afëŷayiwu ŷa umë herëhnëryiderun, gena ihaw̃ary. Gaki nkwëryërun wëðampo do ntiyahnëko ile wëryëðun padëd fac ryampo. Koyëna natëdëhu gë fuhnë had gante natëdëhëfu gë wuhnë ki hnë fac Ahwëhn a Yesu.

15 Kwětahněbuho watac do soŋe umě ñaděfuho yiryiwu wahwěnta wahi ŷal hun hna, soŋe natu g'ahaŵary.

16 Ñaděfuho rěferyiwu ŷal hun hna age njiděfu gě Masedewan, tac ge matibu hnam, ŷalun hna ñaděfuho vokaju. Tac ge matěbu ŷalun hna ñaděfuho aryemawuno fere yiwu Yude.

17 Ante pėhnabuho watac ŋa, ntiyahněkuno bi wakihnah ye? Wante fėhnađěfu ŋa nahan vahně fo bi ye, vėle nėsėd: bi «ha» bi «hali» ndampo fo?

18 Wėnu ŋa umě dėnk njėtėk wapacėk: wante hnėsėnderun ŋa gena «Ha» do «Hali» ndampo fo.

19 Aju Wėnu ŋa, Yesu Kėris, ale fėyahnėbun ami gě Silas do gě Timote ŷalun ŷa yijėlohna soŋe ntehn «Ha» do «Hali» ndampo fo. Wadėwu ŋa, «Ha» fo yeho.

20 Yesu ye «Ha» fop wante nėsėko Wėnu ŋa ntid. Awa ge muntaden gě ŵac Yesu ntehnėden «Amina», cėmbahnina Wėnu ŋa.

21 Do Wėnu ŋa umě dėnk yawėnėdėhėfu gě ŵuhnė, hnė bėmėnkėl fu gě Kėris hna. Wėnu ŋa, umě dėnk rėhnaķėfu,

22 iyavėta lėwu yėdakaķėfu, Iyir Ipacah, nte kwėtėk ŋa vintaŵary fu hna, nke dahėse ile rufėdėhėfu paryi nuŷaden viŷė vile ñad njėdafu va.

23 Awa age nurun ga nkoċu bokala gě Korent kabi kaŷėhnahnėko gě ŵuhnė ye. Arabi sėmu ge mėrėdėfu! Wėnu ŋa ye sede ntaŵary mėn ŋa.

24 Yëkëlehnëlëfuhna yefu vësankaf hun, alehniwu gante ntifun kwëtahn hun ña. Ikwëtahn hun ña njawëk! Bare ñadëfun ryokuñëntifu soje uhnatah hun wã.

2

1 Soje umë ye, pëhnaɓu antë vokaryiwu gë ýal hun, antë voku yiwëhnëndanu.

2 Age njiwëhnëndanëmu, mo yëɗadëho uhnatah wã? Vële yiwëhnëndanëbu va bi?

3 Soje ile herëhnahnëmuno koyëna ýa: ñadëwohna, ge təkëryibu, njiwëhnëndanëniho vële rëfakëha njëɗaniho uhnatah wã. Pacëko: ge natëko, wëuhnë fëna natëɗëhu fop.

4 Yëtëryin, gë wako mën ña kerëhnëmuno, sakahn mën ha pëbëkawo yiwëhnah g'ufëmpëhnahnah. Keryëhnëluhna soje yiwëhnëndanu, ntibu rufahnu iña cankaf ðus nte hwëhnaɓu soje hun ña.

Itavëhn aŵen

5 Age ahnë likawo aýëntaŵu lavah, gena ami ntiko, kode ntehnë wëuhnë fop ntiko. Gena soje ýayëndanu hnësëhnëmu watac, toña ýa dënk ye.

6 Soje ahnë arac, ikwëɗ vëýëntaŵu va gwër nkedëha.

7 Tame tëfëku aravëhnuna do ahamënaýëhnuna, soje antë pëba uyiwëhnah sankaf dëcët.

8 Awa tëyëɗëmu, tufëryina ñadunëha.

9 Wëlin soje ile herëhnahnëmuno: ñadëfuho yëkëhnahnu soje yëtu bi mawëhnëɗun fop wante lehnëɗerun ña.

10 Ge tavëntunëha ahnë, tavëndëbuha ami fëna. Do ami, ge tavëhnëbu —ge nke inë ile rëfëka ravëhnu — soje hun ÿa ravahnëdëfu haryënkw Këris hna,

11 soje antë Sintani nuÿa rënka ile tokandëhëfu. Njëtinëk ðus vinahan vidëwu va.

Pol Tërowas hna

12 Ante təkëbuho Tërowas soje fëyahnu Wanës WakasëkKëris ña, Ahwëhn a pidëtëhnëkowo nkaÿ soje lihahnu.

13 Bare ndëñëbuho ðus, kabi təkätëlëwawohna hnam Tit, arëfëlënta mën a. Soje rac koyabuhëhniwo vëvë Tërowas va yilehnu Masedëwan hna.

14 Arabi cëmbi Wënu ña! Mëkëden fop kabi gë Këris nkeyinëk kwëlëkwël. Paß gë fuhnë Wënu ña njëtëndanëdëha Këris hn'ile-wo-le hna, had ðatikola ile rehëd gante-wo-gante.

15 Ha, tehëden had ðatikola hnëñah Këris ÿa soje icëmb Wënu ña fagant vële rëfëk nkaÿ nte yiryeryëd g'ipeh ka do gë vële rëfëk nkaÿ nte yiryeryëd g'icëm ka.

16 Soje vëryaÿ, rehërya icëm ye ile yiryeryëd g'icëm; vëÿëntaÿ va, rehërya uwám ye ule yiryeryëd g'uwám usër. Awa mo rëfëka nti ÿi sifa ðoku?

17 Fuhnë gelëfuhna had vëyabah vële wafëd wanës Wën ki. Hali! Wënu ña fayikëfu awa toña hnësëdëfun tase lëwu hnë ifëmënkël fu gë Këris.

3

Soŋe kwëtëla kasëk

¹ Awa, ntiyahnëku bi itufëhna vokëbun rufëhnandëfu gë watac? Mbalëkëfu bi, had gë vëyëntaŵ ki, vëkayëte vante yëtahnëdunëhëfu fuhnë gë vëyëntaŵ?

² Wuhnë dënk ye kayëte ntëŵ fu tac nte herik hnë wasakahn fu hna, nte kodëni vahnë va fop njëtëni do karajëni.

³ Ha, pacëk kayëte nte kerëk Këris ŋa yerun do hnë doku lëŵ fu hna ntiyahnëk watac. Gena gë ihera kerik bare gë Iyir Wën hunte wok cëmëdina nke; kerina hnë wëraka, bare hnë wasakahn vahnë hna kerik.*

⁴ Pacahnëkëfu waŋi haryënk Wën hna, soŋe Këris ŷa.

⁵ Diyahnëlëfuhna kodëfun lifu iñë fuhnë fo, bare g'idema Wënu ŋa wëkahnëbun lifu ile lidëfun ŷi.

⁶ Umë wëkahnëbun yefu vële hnësëd soŋe kwëtëla kasëk ŋa. Kwëtëla tac, matina Sariya Moyis ŷa, bare hn'Iyir Ipacah hna matik. Sariya Moyis ŷa g'icëm njiryeryëd, bare Iyir Ipacah ŋa uwám ŵa njëdahnëd.*

⁷ Hnë wati Sariya Moyis hna Wënu ŋa tufahnëdëho untënah ntëŵu ŋa g'untancah cankaŋ. Yëka Moyis ŷa ntancëdëho dus afo vëva Isërayel va vëhodilohna ntanjëniha, bare untancah tac mbiyëdilohna. Ge paryi sariya ŷa kwëhnako untënah ŋi mama nkehahnëko doku lëŵu ŷa iyiryery vahnë g'icëm,

* 3:3 3.3: Icahn 34.28   * 3:6 3.6: Icahn 34

⁸ do kas untënah doku Iyir ña kwëhnadina rëkwëlehna!

⁹ Ha, ge doku sariya le yojëd ntavah Wënu ña kwëhnak untënah ña awa untënah nte kwëhnak doku Iyir nte satënëd ña lëbëk d'us.

¹⁰ Do haryënk'w hnë inji danc ntënah canka, danc ntënah sariya ña goryeryëna nafa.

¹¹ Ge vëyi vërac vile wok biyëna va njabëkawo d'us ntënah ña, awa vile viyëd va lëbëka ntënah ña.

¹² Awa kabi ikwëtahn hwëhnayinëk hnë doku Iyir Ipacah li, gë afaya sankaf nësëden.

¹³ Didelënëhna had Moyis, umë ale sënkadëho yëka ña memayëhnahnëhni vëva Isërayel va antë nuni yëka lancah lëw'u ña lakënde lancah rac biyëd'ina.

¹⁴ Ntidëniho koyëna kabi wahakili vëva Isërayel va pidako, do cënk'an tac nkok hafo dol ge karañëdëni Vikerëh Vicër na. Ante ma'wëhnëdëhneha Këris ña fo ntihtëad' anj cënk'an.

¹⁵ Ha, gë dol nte-wo-nte karañëdëni vëva Isërayel vëkayëte Moyis va, iñë sankëd' wahakili walëw' hni w'a.

¹⁶ Bare ge ahnë gwëcëtak tëfa Ahwëhn a ntihtëhne'de cënk'an ña.

¹⁷ Awa, Ahwëhn a, umë hwëhnak Iyir ña; do hn'ile nke Iyir Ahwëhn hna, hnam nke ige afaya ña.

¹⁸ Do fuhnë fop, kabi wayëka fu w'a cankëtak, nuden do tufahnëden hnë vankeya fu hna untënah Ahwëhn ña. Awa Iyir Ahwëhn a vacëdëhëfu, ntidëhëfu nkeyin gante nke umë ka,

g'untënah nte wënad kwëlëkwël.

4

Hnapul vë g'ambin hnë vapeya intil

¹ Awa, yambëdilëfuhna kabi Wënu ña, g'ikaÿëhnahn dëwu ña, kwëtehnañkëfu iÿi doku.

² Tavëfun vankeya vacëfëhnah vante soŵaryëdëfunëho, iñë gena ile lidëfun rokahnëfuni vahnë do tumpëdilëfuhna wanës Wënu ña; bare toña ÿa yëtëdanëdëfun wapacëk do koyëna njëkëlehnëdëfun hnuÿafu ikwëtahn vahnë va fop haryënkW Wën hna.

³ Ge Wanës Wakasëk wante fëyahnëdëfun ñi cënkak hnë vëryampo, hnë vële rëfëk nkaŵ nte yiryeryëd g'icëm ka fo nke koyëna.

⁴ Vëhni vëhwëtahnëna kabi Sintani, wën iÿi d'uniÿa, mëpëdanëk wahakili walëw hni wã. Koyëna vëhodina nuni humpen Wanës Wakasëk wante rufahnëd ntënah Këris ña, ale ye aŵëntëlënta Wënu ña.

⁵ Gena soñe lëw fu dënk fëyahnëdëfunëhëhni vahnë va, bare soñe Yesu Këris Ahwëhn a ye; ge fuhnë ye, gelëfuhna Ahwëhn a, vëryokuñëhn hun fo yebun soñe Yesu ÿa.

⁶ Wënu ña më lehnëko: «Arabi humpen ha ntanc fagant hn'umëhwëry hna!» Do umë dënk lancëdanëk humpen hudëwu ha hnë wasakahn walëw fu hna, soñe njëtahnin untënah ntëwu nte lancëd hnë yëka Këris hna.

⁷ Bare iÿi hnapul, hnë vapeya intil nke, umë fëhnëtahnëd fuhnë ye, gante njëtande iÿi fanka

sankaf ile lëbëk fop matina ýal fu, bare hnë Wën hna dënk matik.

⁸ Ndëñehnibun gante-wo-gante, bare ñwëyehnédelëfuhna; mpaýëmpaýendebun dus, bare cilëtaðilëfuhna;

⁹ koroteyehnédebun, bare Wënu ña tavëðilëfuhna; këfëdebun, bare mëkëdelëfuna rywãifu.

¹⁰ Kwëlëkwël njoyinëk hnë vimbahn fu hna icëm Yesu ña, soñe uwám lëwu wã tufëhnahn fëna hnë vimbahn fu hna.

¹¹ Pabëlëðëfun icëm ña kwëlëkwël soñe Yesu ýa, soñe nuhahni uwám Yesu wã hnë vimbahn vidëw fu vinte rëfëka cëm va.

¹² Koyëna icëm ña hnë fuhnë ndokuñëð, bare uwám wã hnë wuhnë ndokuñëð.

¹³ Vikerëh hna kerik: «Kwëtahnëbu, soñe umë hnësahnëbu.»[☆] Fuhnë fëna sifa ikwëtahn tac hwëhnaðun do soñe rac hnësëðëfun.

¹⁴ Ha, njëtëbun Wën hunte vëhnëndanëka Ahwëhn a Yesu mbëhnëndanëðëhëfu fuhnë fëna gë Yesu do kwëtëðëhëfu gë wuhnë ðarël lëwu.

¹⁵ Fop ile horotëðëfun ýa, soñe nafa hun ye, soñe ipërëna Wënu ña nkoð campënd vahnë hna, do koyëna icamehn nte camehnëðe Wënu ña nkwënað soñe icëmb dëwu ña.

Icëmb nte yejëk ña puðina

¹⁶ Soñe umë ye yambëðilëfuhna. Wëla imbahn fu ña përekand toyë toyë, ntawãry fu ña fac-wo-fac kasëkad.

¹⁷ Horot fu vë gaki ýi kihnëk ge mëntëndëlehniini gë icëmb nte hnuýaðen ña,

[☆] 4:13 4.13: Wahnëw 116.10

kabi horot rac hnuŷahnēden inŷi cēmb yabah nte wok pudfina.

¹⁸ Awa, fuhnē yēkēlehnēdīlēfuhna ile hnuḑe, ile wok nufena yēkēlehnēḑefun, kabi ile hoḑe nuyi ŷa biŷēḑfina ḑus, bare ile wok nufena ŷa nkoḑ kwēlēkwēl.

5

¹ Imbahn nte hwēhnayinēk nkal li, had usank ule fērēkaḑ fac ryaw ŷe. Bare nŷetinēk, ambin hna, kwēhnayinēk acery nte woḑ kwēlēkwēl. Wēnu ŷa lik, gena vahnē.

² Do tame, ŷēmēḑen, kabi ŷankahnēkēfu cuḑayin mbahn ambin ŷa, nte yeḑ cery fu ŷa.

³ Koyēna lakēnde pitēlin g'imbahn fu ŷa ḑuniŷa li tēkatēḑelēnēfuhna ŷas fo kabi cuḑayinēk mbahn mbē g'ambin ŷa.

⁴ Ha, mpēd ante ŷēwahninēk hn'usank hna, ŷēmēḑen had idīḑ ḑēnah ryibinēk. Gena kabi ŷaden cuḑētayin imbahn fu ŷi bare pecehnēkēfu cuḑayin mbē ambin ŷa, soŷe mbahn nte wok cēmēḑfina ŷa kohn mbahn nte sēmēḑ ŷa.

⁵ Wēnu ŷa ḑēnk ye ale fēhwētaryēkēfu soŷe rac. Nŷēḑakēfu Iyir Ipacah inŷa had sah ryēnkwēryēnk w hnē viŷē vile kwētēhnēkēfu hna.

⁶ Koyēna, pēḑēkēfu kwēlēkwēl ikwētahn ŷa. Nŷētēḑun ge hn'imbahn hna nkoḑun lēḑēfu, tēhayilēnēhna idēḑ Ahwēhn hna.

⁷ Ha, g'ikwētahn ŷa nŷasēḑēfun, gena gē inu.

⁸ Pëbëkëfu ikwëtahn ña do pecehnëkëfu ravëfu inji mbahn do yifu lëdëfu ðarël Ahwëhn a.

⁹ Bare ile ÿadëfun ryënkwëryënkw ÿa umë ye, nëñahna gë fuhnë wofu hnë inji mbahn ma ravëfu.

¹⁰ Fac yed fuhnë fop tëfëka kahnin kitiña Këris hna soñe kitiñ fu. Koyëna ale-wo-le nuÿad icos ile ndokuñëk ÿa hnë ðuniÿa lëwu hna nkal li, nke ifërën ma iwëh.

Doku ikonjëndëlehn

¹¹ Idak gë Ahwëhn a vintawary fu hna nke, soñe rac njëkëlehnëden mawëhnëniha vahnë va. Wënu ña njëtëkëfu wapacëk, do ntiyahnëko wuhnë fëna, hnë walawary hun hna, njëtërunëho wapacëk.

¹² Ñadilëfuhna nke had itufëhna vokëbun rufëhnandëfu, bare ñaderun ayëdayiwu ile hodun asamehnahnëndunëfu, aholahnu alëkwanduni vële naÿënarÿed hnë ile hnuðe fo hara gena ile ye ntawary hna.

¹³ Ge had cenakëfu nkebun, soñe Wënu ña ye; bare ge gë hakili ntibun, soñe hun ÿa ye.

¹⁴ Inñahn Këris ña liÿehnedëhëfu, kabi pacëkëfu wañi: Këris cëmëk soñe fuhnë fop, awa koyëna, fuhnë fop cëmëntinëkëfu gë umë.

¹⁵ Cëmëk soñe fuhnë fop, koyëna godelënëhna njëkëlehnënden hnëñah lëw fu fo, bare rëkëde njëkëlehnënden hnëñah ale sëmëk soñe lëw fu ÿa do vëhnëk vësëm hna.

¹⁶ Soñe umë ye gona njëkënde ahnë gante njëkëdëha ðuniÿa ki. Wëla kobëri ña

njėkėbunėha Kėris ŷa gante njėkėka đuniŷa ki, tame gona njėkėnde koyėna.

¹⁷ Awa, ge ahn'a gė Kėris ŷa nkeni, ahnė ahasėk ye: vantiya vacėr va ntihėtik, vantiya vakasėk va ye.

¹⁸ Umė fop Wėnu hna matid, umė ale honjėndėlehnėkėfu gė umė g'uryema Kėris ŷa do hwėtehahnėkėfu đoku ikonjėndėlehn ŷa.

¹⁹ Ha, Wėnu ŷa honjėndėlehnėkėhni vahnė va g'umė hn'ibėmėnkėl fu gė Kėris, tavėhnėkėhni wameh wadėŵ hni ŷa. Do payėkėfu soŷe pėyahnin konjėndėlehn tac.

²⁰ Awa gė ŷac Kėris ŷa payibun do g'uryema Wėnu ŷa nėsėdėfun had umė dėnk ŷacėđėhu. Awa, kėlayirun g'uŷac Kėris ŷa, maŷėryin ahonjėndėlehnwu gė Wėnu ŷa.

²¹ Kėris kwėhnalohna wameh, bare ntibėko wameh fu ŷa soŷe fuhnė vėle yeyinėk g'umė va, Wėnu ŷa catahna gė fuhnė.

6

¹ Kėladerun, fuhnė vėle ryokunjėhnėđėha Wėn gė ŷuhnė, antė ahnėhahnu uyėđ ule hnuŷarun gė Wėnu ŷa.

² Wėnu ŷa mė lehnėk:

«Hnė wati le rėhnađu hna, maŷėđu uyėfa hu ŷa,

hnė fac peh hna, njijėđu ryemaŷi.»[☆]

Awa tame, wėli wati ile maŷahnėđ Wėn iyėfa vahnė ŷa; wėli fac peh ŷa.

[☆] **6:2 6.2:** Esayi 49.8

3 Ñadilëfuhna lifu iñë le hod menehna ahnë hn'ikwëtahn dëwu hna soje antë kwëhna ile nëwëdëhëfu hnë doku lëw fu hna.

4 Bare, fuhnë ñadëfun rufënafu hnë ile-wo-le hna had vëryokunëhn Wën paryi. Koyëna duñënadëfun g'ikamëna cankaŋ wahorot wã, wađëñah ña do wëwati wahambah wã;

5 vandaf va, icëd iña, iñañëna vahnë ña; wađoku wadakah ña, wãnk wakwëd ña do roka yã;

6 G'usatah wã njasëdëfun, g'uyët wã, g'iduñëna ña, do g'ipërëna ña. Iyir Ipacah ña gë fuhnë nkentik, iñahn fu ña paryi nke,

7 pëyahnëdëfun toña yã do Wënu ña njëfadëhëfu fanka soje doku rac. Iwëta fu yã idi ile satëk yã ye.

8 Vahnë va ntënënedënihëfu, viyë cëfëhnanëdënihëfu; vëyëntaw ntehnëdënihëhni vahnë wanës wapërën soje fu yã, viyë wameh. Pëlanihëfu vëwër, bare toña yã hnësëdëfun;

9 had vële nkoni vëyëtëna pëlanihëfu, bare njëtënihëfu d'us; had vële lakurëk pëlanihëfu, bare wëli, uwám hna fo nkobun; koroteyehn koroteyehnëdënihëfu, bare vëhodina ndawënihëfu;

10 njiwëhnëndanëdënihëfu, bare vëhnatah fo yëbun kwëlëkwël; kaŋëhnëbun bare mbetëndanëdëfunëhëhni vahnë vëyabah; ñoñ kwëhnalëfuhna, bare kwëhnabun ile-wo-le yã.

11 Wuhnë vëyënta fu vëvë Korent, pacënanirun, pidëtëhnirun wasakah fu wã.

12 Tufirun iña fu ña fop, bare wuhnë tufëlunëfuhna iña hun ña.

13 Nësëhnëdëmu had vutah mën: pidëtëhnëryinëfu, wũhnë fëna, wasakahn hun wã!

Itëhna ale rëfëka aýëlëlu

14 Antë avanku kwëtëla gë vële wok vëhwëtahnëlahna Këris va. Ye kod mbankëni vësatah va gë vële wok vëlënënëna saryiya Wënu ña? Hak kod humpen ha mbankëni gë umëhwëry ña?

15 Këris ÿa kod bi cañëni gë Sintani? Ale hwëtahnëka Këris ÿa kod bi tëfëlëndëni gë ale wok kwëtahnëlahna ÿa?

16 Ye mbankëni Cery Wën Cankaf ña gë wamën wamër ña? Fuhnë, acery Wënu paryi ña yeyinëk gante nësëk Wën ka:

«Hnë vëhni ntëdëdëfu do gë vëhni rëkëdëfu yasëntëndewu, Wën lëw hni ÿa yedëfu do vëhni bulunda mën nkedëni.»[✧]

17 Soñe umë ntehnëk Ahwëhn a:

«Cahnëryinëhni vële wok vëyëtëlohna vi do aýawëtawuni.

Antë aýaku ile ronkëk haryënk w mën do ami, kacadëmu.»[✧]

18 «Rëm hun yedëfu, do wũhnë vutah mën yedun, nësëbu ami, Ahwëhn Fanka Fop.»[✧]

7

1 Wëlawo mën vële ÿahnëbu dus, wañi fop Wënu ña fuhnë ntehnëk ntinëhnëd. Awa

✧ **6:16 6.16:** Soñe Walevi 26.12; Esekiyel 37.27 ✧ **6:17 6.17:** Esayi 52.11; Esekiyel 20.34,41 ✧ **6:18 6.18:** 2 Samiyel 7.14; 8.4

pacënanëfu fop ile ronkënëđ mbahn ɲa do gë ntaŵary ɲa. Dënënëñëfuna Wënu ɲa do genëfu had umë dënk gante-wo ka.

Uhnatah Pol

² Pidëtëhnëryinëfu wasakahn hun wã. Ahnë dëntahnëlëfunahna, ahnë dawëlëfuhna, ahnë tokalëfunahna, ahnë nufëhnëlëfuhna ile kwëhnëk.

³ Nësëla waɲi soɲe sëđahnu. Rëkëbu hnësu: hnë wasakahn fu hna nkerun kwëlëkwël lakënde sëmëfu.

⁴ Ikwëtahn cankaŵ hwehnabu soɲe hun ýa, naýënađëfu đus soɲe hun ýa. Wëla hnë horot fu hna pëbëko ikamënaýehn ɲa do kobëko hnatah wã.

⁵ Kobëri ante təkëbunëho Masedëwan hna, wëla toye yinëgalëfunohna. Sifa wađëñah ɲa fop fankëlëbunëho: vankwajëla caharađ fu, gë vantakah wasakahn fu hna.

⁶ Bare Wën hunte hamënaýehněđëhëhni vële silëtak va, kamënaýehnekëfuno g'itëk Tit ɲa.

⁷ Do gena itëk dëwu ɲi fo likëfu koyëna, bare ikamënaýehn nte njëđakëfu ɲi fëna natëndanëkëfu. Pëyakëfu gante ñankahnëku soɲe avok ahnuwuno. Pëyakëfu soɲe uyiwëhnah lëwun wã, do ikahnënda hun soɲe mën a do soɲe umë ye uhnatah mën wã nkwënak đus.

⁸ Ha, lakënde ge njiwëhnëndanëmu gë kayëte nte herëhnimuno ɲa, curala soɲe rac. Curabuho kobëri ɲa kabi kamahnëbuho njiwëhnëndanëmuno fambëd gë kayëte tac,

⁹ bare tame, hn'uhnatah hna nkebu. Gena uyiwëhnah hun wï hnatëndanëko, bare kabi

uyiwěhnah rac lik avacu vankeya hun va. Wënu ña ÿadëho koyëna, do aki fuhnë ñoñ diyiluhna wëh.

¹⁰ Uyiwěhnah ule ñad Wënu ña lid mbacëni vahnë va vankeya vantëw hni va soje Wënu ña kol pehetahnëni do curadelënëhna soje yiwěhnah rac. Bare uyiwěhnah vē duniya yi, ile wok didina vahnë va mbacëni vankeya va, icëm njojëd.

¹¹ Yëkëryin uyiwěhnah ule ñad Wënu ña ile nagëhnëku ya: gante ñankahnëkuno asahnu hn'uwëh rac hna, tëyërunëho aravëhniwu kabi cilëtarunëho wëh rac, ntakëkuno gë ntavah Wënu ña, g'ufër sankaf ña ñankahnëkuno ahnuwuno, g'ikahnënda soje mën a, do canërunëha awen a! Hnë waji, tufahnërun gentahnilihna.

¹² Awa ge kerëhnëmu, gena soje ale lik wëh, gena fëna soje ale liyik a, bare soje ayëtahnu wapacëk haryënkW Wën hna ikahnënda nte hwëhnarunëho soje lëw fu ya ye.

¹³ Rac ye ile hamënaÿehnëkëfu ya.

Do fëna, uhnatah ule kwëhnako Tit wã, kabi wuhnë fop tisëndanërunëha, natëkëfu g'ahawary.

¹⁴ Ani gë njihahnëryind Tit yal hun hna naÿëna buho dus haryënkW lëwu soje hun ya do cëfëhnanëlunohna. Kwëlëkwël toña hnësëhnëdërunëho do wante hnësëbunëho soje hun ya haryënkW Tit hna tufëhna toña ye fëna.

¹⁵ Do koyëna iña dëwu soje hun ña nkwënadëho ante ndënkWëtafëho imawëhn

nte wãwëhnërunëhawo wũhnë fop ña, gë gante kacarunëhawo g'untënah do gë ntakah ka.

¹⁶ Natëko kabi kodëmu hwëtahnu g'afërën.

8

Uhwëhna nëf

¹ Vëyënta fu, ñadëfun ayëtëndaniwu gante tufahnëk Wën ipërëna dëwu hnë vacery sali wavë Masedëwan hna.

² Wadëñah wayabah ðus yehëhni vële hwëtahnëk va bare uhnatah lëw hni sankaf wã njabëko. Do njëdahnëniho g'uhwëhna nëf cankaf, mama kaÿëhnahnëniho dëcët.

³ Sede yebu, vëhni njëdahnëni ile kodëni njëdahnëni ÿa, hafo dëcët, mama nkobunëho tÿyëlëfunihna iñë.

⁴ Muntanihëfu ðus g'idëñan cankaf untënah soñe ndemantinihëhni vële hwëtahnëk vëvë Yerusalëm va.

⁵ Ntini ntëbi dënk gante nahañunëho ka: njëdëhnani vëhni dënk ten Ahwëhn hna, tac gë fuhnë, gante ñad Wën ka.

⁶ Soñe rac ye muntabunëha Tit mbokary ÿal hun hna, soñe puhna ðoku ile pëgwëko ÿa.

⁷ Njabëku ile-wo-le ÿa: kwëtahnërun, kolërun wanës, njëtërun viÿë Wën va do këbënarun kwëlëkwël soñe aryokuñu. Do iña nte ru-firunëho ña fëbëku. Awa, soñe ðoku rac tufëhnaryin fëna njabëku nëf ña ðus.

⁸ Porosiñëluhna aliwu watac, bare ikahnënda nte kwëhnani vëyëntaw ña yëtëndanëdëmu soñe arufahnu, gë vëhni ka, toña iña hun ña.

⁹ Njëtërun ipërëna Ahwëhn fu ña Yesu Këris: mbetako, bare soñe hun ÿa, ahaÿëhnah ntiyako, soñe ahnuÿahnu fop hafo pad.

¹⁰ Nahan mën ña hnësëhnëdfëmu hnë wañi: ÿanko wuhnë ryënkwëko aÿandu alinëhnuni vëvë Yerusalem vële hwëtahnëk va do fëna wuhnë ryënkwëk linëhnëkëhni.

¹¹ Awa, tëfëka afuhnawu tame, g'iña përen, nte hwëhnarunëho ante pëhnarunëho aliwu ña dënk, gante mëkëdfun ka.

¹² Age njëdfahnëde gante mëkëde ka g'iña ña Wënu ña maŵëd. Tëyëna ile wok mëkëdfena.

¹³ Gena ahaÿëhnëndaÿehniwu wuhnë tac ave-taÿehnnuni vëhaŵary, bare soñe ahëñëlahnu wuhnë fop ye.

¹⁴ Dol ÿi, koñun ahnufu ile yabëku ÿi soñe mbalëtahnëni vëhaŵary. Ge fac ryampo wuhnë fëna nkojëku iñë, vële njabëd va ndemagëdfënihu. Koyëna fop këñëlahnëdfun.

¹⁵ Had gante kerik hnë Vikerëh Wënu ka: «Ale vankëtëko ðus ÿa nuÿalohna dëcët. Ale vankëtëko toye ÿa ñoñ gojëlawohna.»[☆]

Tit gë vërefëlëntawu

¹⁶ Arabi cëmbi Wënu ña, umë ale lik hnë ntaŵary Tit hna ikahnënda soñe hun g'idëmën ka.

¹⁷ Ante tëyëbunëhawo njiryi njëkiwu ÿal hun hna, Tit maŵëko. Toña toña ÿa umë dënk rëko pëhna njiryi g'uhnatah sankaf.

[☆] **8:15 8:15:** Icahn 16.18

18 Payëbunëha gë aÿënta fu ale hwëhna uÿac fëren hnë vële hwëtahnëk hna fop soÿe doku fëren lëÿu ipëyahna Wanës Wakasëk ña.

19 Vële hwëtahnëk va dënk rahnëka njinti gë fuhnë soÿe yoryifu Yerusalem hna idema nte varëpik ña soÿe icëmb Ahwëhn ña. Koyëna, tufahnëdëfun ikahnënda fu ña.

20 Ntidëfun gante nkodëfun gwëryahnëdilëfuhna wanës wameh soÿe iÿi koryi yabah ile hwëtahnëbnibun ÿi.

21 Njëkëlehnëdëfun soÿe lifu ufëren gena haryënkwa Wën hna fo bare haryënkwa vahnë va fëna.

22 Gë vëhni payaryëbunëha Tit. Umë fëna ahahnëndak ye. Rac hnuëdëfun kwëlëkwël hnë fop wante ntidë ña. Do kat, kwëtahnëku dus, soÿe rac ikahnënda dëÿu ña nkwënak.

23 Tit, umë, arëfëlënta mën a ye do g'umë ndokunëdëfun fagant hun. Vëhnaÿaryi vi, vëhni cañëtini vëvë vacery sali va ntini doku rac soÿe icëmb Këris ña.

24 Tufëryinëhni ñadunëhëhni dus, njëtahnëni vëvë vacery sali va toña hwëhnaÿun soÿe wapëren wante hnësëhnedërun ñi.

9

Wënu ña ñadëha ale yëdahnëd g'uhnatah

1 Bërakëndëÿohna herëhna soÿe uryema ule njëdanahnëdëni vële hwëtahnëka Këris vëvë Yerusalem va.

2 Njëtëbu ikahnënda përen hun ña. Wapëren fo hnësëdëfu soÿe hun ÿa hnë vëvë Masedëwan

hna. Ntehnëbuhëhni: «Vële hwëtahnëk vëvë Akayi va kobëri ýanko kahnëndani njëdahnëni.» Ikahnënda cankaf hun yënkëkëhni vëyabah hnë vëhni.

³ Cañëtëryibuhëhni vëyënta fu vi soje ndemanihu ahëbënahnu gante nësëbu ka. Koyëna nudëni ile hnaýënahnébu soje hun ýa do watac gelohna nafa këm.

⁴ Ñadilëfuhna rëfëlëryifu gë vëvë Masedëwan va arëkatiwu hara pëhwëtaluhna, wati rac ikwëtahn nte hwëhnabun soje hun ña usëfëhnah fu yed, nësëdëna dënk usëfëhnah hun wã.

⁵ Soje rac hnahahnëbu tëfëka tëyini vëyënta fu vi ndënkwëryini gë ýal hun soje pabëndani uyed ule lehnërunëho yëdahnëdun wã. Koyëna uyed wã këbënayik do njëtëde ile yëdahnëk gë uhwëhna nëf ye gena g'ufëredel.

⁶ Wuhnë dënk njëtërun waji: ale hnadëk toyë fo ýa toyë fo mbarëped do ale hnadëk yabah ýa yabah mbarëped.

⁷ Ale-wo-le tëfëka njëdahn ile pëhnak hn'intawary dëwu hna, hara curana ma nti g'ufëredel. Wënu ña ñahnëdëha ale yëdahnëd g'uhnatah.

⁸ Wënu ña kwëhnak fanka soje njëdawu fop wasifa viyë vifërën va, ahwëhnahnu kwëlëkwël fop ile valëku ýa hafo kobu soje alihahnu vantiyehn.

⁹ Akerik:
«Njëdadëhëhni g'uhwëhna nëf vëhaýëhnah va, ipërëna dëwu ña mbiyed kwëlëkwël.»[☆]

10 Wënu hunte yëfadëhëhni uhnëda vële hnadëd va do gë roka ile tokëdëni vahnë va, njëdadëhu wuhnë fëna ile valëku ÿa do nkwënëd soje ipërëna hun ña ntëw had atëh.

11 Wënu ña mbetëndanëdëhu hnë le-wo-le hna soje aholahnu arufahnëndu kwëlëkwël uhwëhna nëf hun ña; koyëna vëyabah camehnëdëniha Wënu ña soje uyëd hun ule nuÿadëni hnë fuhnë wï.

12 Uwï yëd ntid viÿë vëhi: ndemafunëhëhni vële hwëtahnëk vëvë Yerusalem va, njëdadunëhëhni ile wojëkëhni ÿa, do camehnëdëniha Wënu ña g'intawary fop.

13 Wati nte nudëni uyëd sankaf ule yëdarunëhëhni cëmbëdëniha Wënu ña soje imawëhn hun Wanës Wakasëk wëba Këris ña nte rufahnërun g'uhwëhna nëf hun wã soje lëw hni gë vahnë fop.

14 Do njëfadënihu g'iña cankaf soje ipërëna cankaf nte njëdëku Wënu ña.

15 Arabi cëmbi Wënu ña soje uyëd lëwu wï ule wok kodëna ña!ni!

10

Idëkwa Pol soje vële hnëwëdëha

1 Ami Pol —ale lehnëde aryëm yebu ge haryënkwa hun nkebu, bare ge ñawëtamu ñoñ cowëda ile ÿadëfu hnësu ÿa— këladëmu g'iyam do gë ipërëna Këris ña,

2 Muntadëmu ant'ahnësehnuno gë wayap ge haryënkwa hun nkebu! Njapënanëdëfuhëhni vële lehnëd njasa d'uniÿa yasëden.

3 Paryi nke vahnë fo yeyinëk, bare gante mëtëdëfun ka gena had gante mëtëdëni vahnë.

4 Viwëta vile wëtanden va gena viva vahnë, bare fanka falëw̃ fu fa Wën hna matik soje mbëvehnahn fop vile yawënad haryënkW Wën va. Mbëvehnëdëfun vinahan vimeh va,

5 gë fop ile wëmaÿehnëd vahnë va njëtëniha Wënu ña. Ñadëfun wëcëtëfu wahakili vahnë va soje maÿëhnahnëniha Këris ÿa.

6 Wati nte padëd imawëhn hun ña, tac këbënadëfun finjëfu fop inwëÿëhn ña.

7 Yëkëryin viÿë vi gante nke ka. Ge nke ale pacëk Këris hwëhnëka, tëfëka njët wapacëk wañi: Këris hwëhnëkéfu fuhnë fëna g'umë ki!

8 Ahwëhn a njëdakëfu imëk ña soje ayawënahniwu hn'ikwëtahn hun hna, gena soje afërëkaniwu. Soje rac ye cëfëhnëdïlohna naÿënaŵ.

9 Ñada ntiya had ñadëmu lakënewu gë wante herëndidëmu ñi.

10 Vëryampo ntehnëdëni: «Wañi wanës Pol ntënëk do njawëk, bare ge fagant lëw̃ fu nke, kihnek do wante nësëd ña kwëhnana nafa.»

11 Arabi vële hnësëd aki va njëtëni wapacëk iÿin: gante nkebun hnë wanës wante herëndiderun ñawët ki, koyëna nkedëfun fëna hn'ile lidëfun hna ge təkëryibun ÿal hun hna.

12 Dëkëdïlëfuhna hëñëndëlehnaŵ ma dënk wëntëndëlehnaŵ gë vahnë vële ÿak hnaÿënad vëhni dënk vi. Añëña ntiyadëni vëhni dënk ñëñahnëni do mëntëndëlehnaŵ gë vëhni dënk. Vëÿi vahnë wahwëhnana hakili.

13 Bare fuhnë, naỹenadilëfuhna hafo ryëcëtëfu rëkwëlehna ÿa; doku ile njëdfakëfu Wënu ña hnaỹenandëbun, dëcëtëdilëfuhna rëkwëlehna dëwu ÿa, do doku rac yokëfu hafo ÿal hun hna.

14 Ge yiryekëndilëfuhna ÿal hun hna, vëryampo kokënd ntehnëhni ndëcëtëbun virëkwëlehna va soñe ile hnaỹenanderun ÿa. Bare njëtërun dënk fuhnë ryënkwëko rëkëryifu ÿal hun hna gë Wanës Wakasëk wëba Këris.

15 Dëcëtëdilëfuhna rëkwëlehna fu ÿa: naỹenadilëfuhna soñe wadoku vëhañwary. Bare ñadëfun ikwëtahn hun ña nkwëna, do koyëna ikaỹ dokuña fu ña nkwënad g'ahawary, hnë wuhnë, bare hara dëcëtëlëfuhna hn'ile kahnëndëhniñun rëryëfu hna.

16 Wati rac kodëfun fëyahñëfu Wanës Wakasëk ña hnë waresiño wale ye yankwët ÿal hun hna. Ñadilëfuhna ryokunëfu ile pëgwëni vëỹëntaw̃ do hnaỹenahnëndëfu wadoku wante ntini ña.

17 Age ahnë ñad naỹëna, arabi naỹëna soñe ile ntinëhnëka Ahwëhn a.✧

18 Mo rëfëka naỹëna? Gena ale sëkwaryëd nkaf ntëwu ña, bare ale cëkwaryëd Ahwëhn a ye.

11

Pol gë vëfayik vëwër va

1 Arabi aryuñënanëhnuno toyë hnësëhnu had asenak. Ha, nduñënanëryino!

✧ 10:17 10.17: Seremi 9.22; 1 Vëvë Korent 1.31

² Iñewary cankaf inte w̃atik hnë Wën hwëhnabu soje hun ŷa. Asan aryampo fo yëkëhnëmuna, umë ye Këris, do ñadëfu rëkaryu hnë umë had aryag afacah ale wok yëtëna ten asan.

³ Bare ntakëko vinahan vipërën hun va përekani, do cabëtehnirun soje ant'awoŵu aŷahnuna Këris ŷa g'intawary fop, had gante tokakawo lën Ev ka gë warit walëŵu w̃a.

⁴ Ge ahnë njijëk pëyandu wëba Yesu haŵary hara gena soje Yesu nte fëyayirun, wëba iyir kaŵary nte hnëmpëlëk gë nte hnuŷarun ŋi, do wëba Wanës Wakasëk wakawary wante hnëmpëlëk gë wante hnësëhnirun ŋi, nduñëhahnedun dus watac.

⁵ Bare vële lirun had vëfayik vësankaf vi ntiyahneko ñoñ vëlëbëlohna.

⁶ Kod nke kolëla dus wanës ŋa, bare ge uyët Wënu ŋa ye, kwëhnabu. Tufëderunëho wapacëk kwëlëkwël, hnë fop ile lidëfunëho hna.

⁷ Ntëntëbu bi kabi mbanabu ami dënk soje lënëhnu w̃uhnë ante njëtëndanëdëmuno Wanës Wakasëk Wënu ŋa hara tëyëluhna asosuno iñë?

⁸ Maŵëbu hnapul vëvë hnë vacery sali vakawary soje wëbal mën ŋa, soje holahnu ryokujëhnu w̃uhnë.

⁹ Do hnë wati nte nkebuho hnë w̃uhnë ŋa, ñoñ tëyëluhna nte mbalëkowo ŋa, kabi vëŷenta mën vële w̃atiko Masedëwan va njonëhnihowo fop ile valëdëhowo ŷa. Nŷwëŷëdëfuhö kwëlëkwël soje yewu idib hun do nkobu wëŷëndu.

¹⁰ Hnë Akayi li fop ahnë kodina ntihët ile

naÿëhnahnëdëfu ÿi. Gë toña Këris ile ye hnë ami ÿa, kodëfu lehnu toña ye.

¹¹ Soÿe ye lidëfu wañi? Kabi ñahnëdïluhna bi ye? Hali, Wënu ña njëtëk ñahnëdëmu!

¹² Ile lidëfu ÿa nkodëfu lindu soÿe vële ÿahnëd hnënda naÿëhnahnëndëni hëñëlëlahnëfu gë fuhnë, vahnë vërac antë nuÿani.

¹³ Vahnë vërac ntiyani had vëfayik Këris hara vëwër ye, vëryokuñ vëroka vahnë fo.

¹⁴ Do umë gena ile fëmpëhnahnëk, kabi Sintani umë dënk ntiyako mëleka humpen.

¹⁵ Awa ge vëryokuñ vëlëwu va ntiyani had vahnë vësatah, umë gena fëmpëhnahnah. Bare wapuya wadëw hni ña meď had gante tëfëka doku lëw hni ka.

Horot ile yehawo Pol

¹⁶ Mbokëmu rëfëtanëhnëndu: antë ahnë ntiyahna asenak yëfu. Ma awa, ge had ale cenak yëkibu, mawëryin koyëna nkebu soÿe holahnu hnaÿënahnu toye, ami fëna.

¹⁷ Wante hnësëdëfu ñi, gena wante watik hnë Ahwëhn hna, bare had senëk nësëdëfu. Bare pacëko kwëhnabu ile hodëfu hnaÿënahnu.

¹⁸ Awa kabi vëyabah wadëw hni ña naÿënahnëdëni, ami fëna naÿënahnëntëdëbu.

¹⁹ Wuhnë vële ÿak ritëk vi nduñënanëhnëdëfunëhëhni d'us vësenak va!

²⁰ Nduñënadun alindewu had vëramp, arokandewu, arokëhnëndewu hnapul hun ÿa, do njafañëndënihu do ndafëndënihu wayëka hna.

²¹ Tavëndinëfu ge kwëhnalëfunohna fanka ile lihanderun koyëna!

Bare, ile-wo-le ndëkëko ahnë naÿënahn, ndëkëdëfu ami fëna. Nurun, tame nësëdëfu had senëk.

²² Wa-ebëre ye? Ami fëna, Ebëre ye bu. Vëva Isërayel ye? Ami fëna, ava Isërayel ye bu. Vële hnagik hnë hnënk Abëraham ye? Ami fëna, hnë hnënk Abëraham nagibu.

²³ Vëryokuñëhn Këris ye? (Wëlin mbokëdëfu hnësu had senëk paryi!) Ami ye aryokuñëhn Këris ale lëbëkëhni vëhni ÿa. Ndokuñëbu lëbëwëhni vëhni, cëdibuho lëbëwëhni vëhni, ndafibuho lëbëwëhni vëhni do nkwafëdëfuho ntaŵary mën ña kwëlëkwël lëbëwëhni vëhni.

²⁴ Wasëwif wã ntampëniho wahwënta mbëd (5) nte-wo-nte ña vantamp wafëhw warar g'imbëd gë wahnah (39) va fop.

²⁵ Wahwënta warar (3) vëvë Rom va ndafëniho ñus, hwënta ryampo ntutibuho gë wëraka; wahwënta warar (3) përekaryëkowo wasiskulu wã hnë wov hna do hwënta ryampo ntibu anent gë umëd ndampo wënka hna.

²⁶ Hnë yasëlehn mën yabah hna, pankëlëdëfunëho wati-wo-wati wanayah hnë wasën hna, gë wabandi ña, gë hnënk mën wasëwif ña, gë vële wok vëyena wasëwif va, gë watenda ña, gë vankor vacankaf va, gë wawov wã, do gë hnë vëyënta mën wamër hna.

²⁷ Ntibu wadoku wadakah ñus do nkwankadëhowo ñus wakwëd ña. Njodëhowo inte ña gë wënka per do wahwënta wã cuñëdëfuho fëredel. Njodëhowo huji do nuÿadëwohna viÿi vile sënkadëfu.

²⁸ Do nkwënëdëfu hnë watac uryëñah mën

soŋe vële hwëtahnëk va fop. Umë hnahaďëfu fac-wo-fac.

²⁹ Ge ahnë nambëk fanka, ami fëna njëtaďëfu kwëhnala fanka. Ge ahnë tavëk ikwëtahn ŋa, umë njakënëďëho sakahnëha đus, ami.

³⁰ Ge tēfëko hnaŷënaŵ, gë inamb fanka mën ŋa naŷënaďëfu.

³¹ Wën, Rëm Ahwëhn fu Yesu, umë ale sëmbeďe kwëlëkwël ŷa, njëtëk mërëďa.

³² Ante nkebuho hnë Damas hna, guverëner ava ahnaŵ ale ŵaciko Aretas ŷa, kwëtëkëhni viyëka warënka tenda hna njëkande soŋe pëlahno.

³³ Bare hnë kankel njëbibuho do saniwu hnë fenetër mir le heceko tenda hna, do pehëbuhawo.✧

12

Huďakery Pol g'ulëmpëhn

¹ Awa afo hnaŷënawu, mama nkok kwëhnana nafa. Ha, ñaďëfu hnësu soŋe vile nuŷëhnëko Ahwëhn a hnë huďakery, visowik vile njëtëndanëko hnë ntaŵary mën.

² Njëtëbuha asan ale yeho arëfal Këris, tēkëk wabëhn ipëhw gë wahnah (14), kobëri ga kayëndëka Wënu ŋa hafo hnë yaŋ hn'ambin hna. Bi g'imbahn dëŵu per ma mbahn këm nkeho? Ye yëtëbu? Wënu ŋa fo yëtëk.

³⁻⁴ Njëtëbu aŷi asan kayëndiko hn'ile nkeho Wën hna bare yëtëla bi g'imbahn dëŵu ŋa per nkeho ma hali. Wënu ŋa fo yëtëk. Hnam ambin

---

✧ **11:33 11.33:** Vantiyehn 9.23-25

hna, aŷi asan nkweryeko wanës wante soŷiko kobery, ile nkok ahnë tefelahna tefeta.

⁵ Naŷenëdëfu iŷi sifa ahnë, bare ge soŷe lëmën ŷa dënk ye naŷenaryeɗa ñoñ, ge gena ikihn mën ŷa.

⁶ Ge ñakëndëbuho hnaŷenaŷ gekënda senëk, kabi toña ŷa fo hnësakëndëbu. Bare kehadëfu hnaŷenaŷ soŷe ahnë antë kwëtahno ntëbi ile nud lidëfu ŷa ma nkweryeɗ wante harañëdëfuhëhni vahnë va.

⁷ Awa, soŷe antë vēntaŷ soŷe viŷë visowak vifëmpëhnahnah vile njëtëndanëko Ahwëhn va, ŷemak sankaf njëɗako had ulëmpëhn hnë mbahn mën hna, afayik Sintani dënk ye, memaŷehnahno antë vēntaŷ.

⁸ Muntabuha Ahwëhn a wahwënta warar ntihtëhno iŷi ŷemak.

⁹ Më ntehnëko: «Kwëlëkwël, ufërën mën ŷa gwër nkedëhi: hn'uhihnah hu hna tufëhnaɗ wapacëk fanka mën fa.» Awa kabi koyëna nke tame mbëntaɗëfu g'intawary fop soŷe kihn mën ŷi, danko fanka Këris fa ntëɗahn hnë ami.

¹⁰ Awa, soŷe rac ye natëko gë kihn mën ŷi gë wayeŷ ŷa gë wadëñah ŷa gë wahorotëhn ŷa do gë vifëmpëhnahnah va, waŷi nkeho kabi maŷëhnëbuha Këris ŷa. Ge kihnëbu, hnë wati rac njawëdëfu.

Pol pëmpëhnahnëka soŷe vēvē Korent

¹¹ Nësëbu had senëk, bare ŷuhnë forosiŷëko. Wuhnë rëfëkawo asëkwaryuno kabi ñoñ vēlēbëlohna vēle lirun vēfayik vēsankaf hun vi, lakënde gela ñoñ.

12 Ante nkebuho fagant hun ɲa ntibuho g'iduñëna cankaŋ sifa wëdahëse do gë vifëmpëhnahnah fop wante rufahnëd' wapacëk afayik yebu.

13 Ye linëhnëbuhëhni vacery sali vëñëntaŋ va wobu dinëhnëluhna w'uhnë, ge gena ile wobuho gela idib hun? Tavëhnëryino idëntahn tac nte lëntahnëmu!

14 Wëlin pëhwëtabu hnehëryiwu ŷal hun hna rarëna ŷa, do ñaɗa yewu idib hun. Gena koryi hun ŷaɗëfu, w'uhnë ye! Gena fatah fa hwëtëhnëdëhëhni koryi vële hnagëka va, bare vële hnagëkëhni vutah va rëfëkëhni kwëtëhnëndënihëhni koryi vutah vuntëw' hni va.

15 Ge ami ye, njëdahnëdëfu g'intaw'ary pacah fop ile hwëhnabu ŷa, do njëdëhnadëfu ami dënk soŋe vintaŋary hun va. Ge ŷabu ŷahnu, w'uhnë ɲayëtëd'fun bi iña hun soŋe mën ŷa?

16 Njëterun dënk, ami geluw'ohna idib hun. Bare mpëd nkeni vële lehnëd' tokamu, tëndëhnëmu gë wamër mën ɲa!

17 Yëkëryinëhni vële fayibuho va, tokëhnëmu bi hnapul hun ŷa bëb hn'aryampo hnë vahnë vërac?

18 Muntabuha Tit njiryi gë ŷalun do payëryibuha aŷënta fu aryampo g'umë. Tit tokëhnëku bi hnapul? Ami g'umë tëfëlëryilëfuhna bi hn'ankaŋ ndampo g'ikahnënda ndampo?

19 Mpëd ntiyahnëku, hnë wati le haraŋëderunëho li fop, toña lëw' fu ŷa fo bi yëkëlendëbunëho haryënk'w hun? Haryënk'w Wën hna nësëdëfun had vële vëmënkëlëk gë

Këris do umë fop soje ayawñeahniwu ikwëtahn hun hna lidëfun, wühñë vële ÿahnëbun dus.

²⁰ Ntakëko yiryiwu rëkatu gante nkobu ñađa do rëkëryiwu gante nkorun ñadiluhna ka. Ntakëko antë yiwu rëkatu sonko gë ñewaryël gë vantawah va gë ipitël vukore vukore gë inëwël gë inaÿënalahn do gë nkwërëla këm.

²¹ Ha, ntakëko ge mbokëbu yiryiwu, Wënu mën ña cëfëhnëndano haryënkwa hun do hnuÿawu hnë vëyabah ile yiwëhnëndanëdëho kabi nkoni menëndëni gë kobëri ka, vëravëna ronkah lëw hni gë ndakëntal nte ñewëk Wënu ña do gë itëf viwëh vile ñad imbahn dëw hni.

13

Siyab rëkwa Pol

¹ Rarëna ÿa ÿadëfu hnehëryiwu gë ÿal hun. Kerik: «Gë vahnë vëhi ma vërar kitijëde ile yelëku ÿa.»✧

² Ante nehëryibuho higëna ña nirabuhëhniwo vële lidëho wameh kobëri va. Do tame, gola ÿal hun hna, bare mbokëbu hnësëhnëryindu: ge mbokëbu yiryiwu, kaÿëhnahnëdilohna gë vëhni do gë vëÿëntaw va fop.

³ Ge ñadun ile rufahnëd Këris ÿa hnësëd bëb hn'ami, nuÿadun. Këris ÿa gena fanka këm gë cape hun, bare tufahnëd fanka falëwu fa hnë wühñë.

⁴ Paryi nke, ante pakiko kërëwa hna, tufahnëlohna fanka, bare mbëhnëk gë fanka Wën fa. Do fuhnë fëna fanka këm yebun had gante

✧ **13:1 13.1:** Divëta Sariya 19.15; Matiye 18.16

nkeho umë ka. Bare nufun ga kwëhnabun fëna fanka Wën fa.

⁵ Yëkaryin wuhnë dënk, pëcëтарыin bi ikwëtahn ɲa nke hnë wuhnë. Pacëk bi Yesu Këris hnë wuhnë nke? Mpëd ñoñ gena ile rufahnëd rac.

⁶ Bare ntiyahnëko, pacëk, hnë fuhnë nke.

⁷ Muntadëfunëha Wënu ɲa soɲe antë aliwu iñë wëh. Gena soɲe rufahnahnëfu doku fu ya hnë wuhnë padëk bare alihahnu ifërën ye, wëla nteɲni nësëde fuhnë dilëfuhna doku fërën.

⁸ Ñoñ mëkëdiléfuhna lifu ile hnëmpëlëk gë toña ya, ge gena yiryeryëfu haryënkwa.

⁹ Natëdëhëfu nte-wo-nte nkoɲun kwëhnalëfuhna fanka ɲa do hara wuhnë njawërun. Do muntadëfun ahahnëndawu hafo le tëkwëk hna.

¹⁰ Kerëndidëmu ante nkok ɲawëlinëk ɲi kabi ñada yapënewu ge tëkëryibu hnë wuhnë. Ahwëhn a njëdako ucankaf ɲa soɲe yawënahnu ikwëtahn hun ɲa gena soɲe vēvehnahnu.

¹¹ Awa tame, vēyënta mën, geryin uhnatah hna. Yëkëlehnëryin ahahnëndawu, kamënaɲëhnëlëryindën do gwëryëlëryin. Geryin hnë yam hna, do Wën iña ɲa gë yam ya gë wuhnë nked.

¹² Gaɲëlëryindën gë iɲahn inte rufande vēyënta hna. Fop vēle hwëtahnëka Wën va nkaɲëryidënihu.

¹³ Arabi Ahwëhn a Yesu Këris ndëwanu. Arabi Wënu ɲa pëbënu g'iɲahn dëwu ɲa do Iyir Ipacah ɲa nti avëmënkëlu wuhnë fop.

Wamey
Wamey: Vikerëh Vikasëk Wën gë Wapëgwala (New Testament+)

copyright © 2018 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Wamey

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2025-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 30 Apr 2025 from source files dated 1 May 2025
f961026b-f72f-5bd7-9f75-efa7f932577e